EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

4. juuni 2009 *

Kohtuasjas C-285/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Cour de cassationi (Prantsusmaa) 24. juuni 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juunil 2008, menetluses

Moteurs Leroy Somer

versus

Dalkia France,

Ace Europe,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann (ettekandja), kohtunikud M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Moteurs Leroy Somer, esindajad: SCP F. Rocheteau ja advokaat C. Uzan-Sarano,

– Dalkia France ja Ace Europe, esindajad: advokaat SCP Coutard – Mayer – Munier-Apaire,

– Prantsusmaa valitsus, esindajad: G. de Bergues ja R. Loosli-Surrans,

– Hispaania valitsus, esindaja: J. López-Medel Bascones,

– Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: G. Wilms ja J.-B. Laignelot,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, lk 29; ELT eriväljaanne 15/01, lk 257) artiklite 9 ja 13 tõlgendamist.

2 See taotlus esitati äriühingu Moteurs Leroy Somer kohtuvaidluses äriühingutega Dalkia France ja Ace Europe seoses vastutusega haigla elektrigeneraatorile tekitatud kahju eest, mille põhjustas äriühingu Moteurs Leroy Somer toodetud alalis-vahelduvvoolu muunduri ülekuumenemine.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Direktiivi 85/374 põhjendused 9 ja 18 sätestavad:

„tarbijate kaitsmine nõuab niihästi surma ja tervisekahjustuse kui ka varale tekitatud kahju hüvitamist; viimati nimetatu peaks piirduma eratarbimiseks või -kasutamiseks mõeldud kaupadega […];

[…]

käesolevast tulenev ühtlustamine ei saa praeguses etapis olla täielik, kuid avab tee suurema ühtlustamise poole; seetõttu on nõukogul vaja korrapäraste vaheaegade järel saada komisjonilt aruandeid käesoleva direktiivi kohaldamise kohta koos võimalike asjakohaste ettepanekutega".

4 Direktiivi 85/374 artikli 1 kohaselt: „[t]ootja vastutab kahju eest, mille põhjustab tema toote puudus".

5 Direktiivi artikkel 4 näeb ette, et „[k]ahjukannataja peab tõestama kahju, puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.”

6 Nimetatud direktiivi artikkel 9 sätestab:

„Artikli 1 kohaldamisel tähendab „kahju”:

a) surma või tervisekahjustuse põhjustatud kahju;

b) igale varale, välja arvatud puudusega toode ise, tekitatud kahju või selle hävimist – kusjuures omavastutus on 500 [eurot] –, tingimusel et vara:

i) on tavaliselt erakasutuseks või -tarbimiseks kavandatud liiki

ja

ii) see oli peamiselt kahjukannataja enda erakasutuses või -tarbimises.

Käesolev artikkel ei piira mitteainelist kahju käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist.”

7 Sama direktiivi artikkel 13 sätestab:

„Käesolev direktiiv ei mõjuta ühtki õigust, mis kahjukannatajal võib olla vastavalt lepingust tulenevat või lepinguvälist vastutust käsitlevatele õigusaktidele või käesoleva direktiivi teatavakstegemise hetkel kehtivale vastutuse kohaldamise erikorrale.”

Siseriiklik õigus

8 Eelotsusetaotlusest nähtuvalt võimaldab Prantsuse õigus või väljakujunenud Prantsuse kohtupraktika kahjukannatajal nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist, kui nimetatud kahjukannataja tõendab pelgalt kahju olemasolu, toote puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Äriühingu Wartsila poolt 1995. aastal ühte Lyoni haiglasse paigaldatud elektrigeneraator süttis äriühingu Moteurs Leroy Somer toodetud ja 1994. aastal käibesse lastud alalis-vahelduvvoolu muunduri ülekuumenemise tagajärjel.

10 Nimetatud seadme hooldamise eest vastutav Dalkia France ning viimase kindlustusandja, Ace Europe hüvitasid varalise kahju, mis selle õnnetusjuhtumiga haiglale kaasnes, esitades seejärel äriühingu Moteurs Leroy Somer vastu tagasinõude nende poolt makstud summade väljamõistmiseks.

11 Cour d'appel de Lyon tõdes 7. detsembri 2006. aasta otsuses, et äriühingul Moteurs Leroy Somer oli ohutusnõuete järgimise kohustus, ning mõistis viimaselt Dalkia France'i kasuks välja 320 143,03 eurot ja Ace Europe'i kasuks 229 107 eurot.

12 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimuvas menetluses väitis Moteurs Leroy Somer muu hulgas, et kutselistel müüjatel lasuva ohutusnõuete järgimise kohustusega ei ole hõlmatud kahju, mis on tekitatud kutsealaseks kasutamiseks kavandatud ning kahjukannataja poolt oma kutsetegevuses kasutatud varale. Mõistes äriühingult Moteurs Leroy Somer välja puhtalt varalise kahju seoses elektrigeneraatoriga, mille haigla tellis oma kutsetegevuse tarbeks, rikkus cour d'appel de Lyon Moteurs Leroy Someri väitel tsiviilkoodeksi (code civil) artiklit 1603, tõlgendatuna direktiivi 85/374 arvesse võttes.

13 Pidades menetluses oleva kassatsioonkaebuse lahendamiseks vajalikuks direktiivi 85/374 tõlgendamist, otsustas Cour de cassation menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [85/374] artiklitega 9 ja 13 on vastuolus siseriikliku õiguse või väljakujunenud siseriikliku kohtupraktika selline tõlgendamine, mis võimaldab kahjukannatajal nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist, kui nimetatud kahjukannataja tõendab pelgalt kahju olemasolu, toote puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel?"

Eelotsuse küsimus

14 Eelotsuse küsimusega soovib Cour de cassation sisuliselt teada, kas direktiiviga 85/374 on vastuolus, kui siseriiklikku õigust tõlgendatakse või väljakujunenud siseriiklikku kohtupraktikat kohaldatakse nii, et kahjukannataja võib nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist, kui nimetatud kahjukannataja tõendab pelgalt kahju olemasolu, toote puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.

15 Direktiivi 85/374 artikkel 9 määratleb mõiste „kahju" sama direktiivi artikli 1 kohaldamisel, mille järgi „[t]ootja vastutab kahju eest, mille põhjustab tema toote puudus".

16 Artikli 9 kohaselt hõlmab nimetatud mõiste muu hulgas surma või tervisekahjustuse põhjustatud kahju, igale varale, välja arvatud puudusega toode ise, tekitatud kahju või selle hävimist – kusjuures omavastutus on 500 eurot –, tingimusel et vara on tavaliselt erakasutuseks või -tarbimiseks kavandatud liiki ja see oli peamiselt kahjukannataja enda erakasutuses või -tarbimises.

17 Eeltoodust tuleneb, et põhikohtuasjas käsitletav kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju ei kujuta endast „kahju" direktiivi 85/374 tähenduses ja seetõttu ei anna see alust direktiivi artiklist 1 tuleneva vastutuse tekkimiseks.

18 Euroopa Kohtule esitatud märkustes väidab Moteurs Leroy Somert, et jättes kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju välja direktiiviga 85/374 ette nähtud vastutuse ulatusest, ei võimalda see direktiiv

liikmesriikidel kehtestada nimetatud kahju eest vastutust, mis tekib direktiivis sätestatutega samadel alustel – nimelt siis, kui tõendatakse kahju, puudus ning põhjuslik seos puuduse ja kahju vahel.

19 Siinkohal tuleb märkida, et põhikohtuasjas käsitletav kord seob kahjukannataja õiguse nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist direktiivi 85/374 artiklile 4 vastava tõendamiskoormisega – nimelt tuleb kahjukannatajal tõendada kahju, puudus ning põhjusliku seose olemasolu puuduse ja kahju vahel.

20 Lisaks on Euroopa Kohus leidnud, et liikmesriikidele tootevastutuse reguleerimiseks jäetud kaalutlusruum on täielikult määratletud direktiiviga 85/374 ning on tuletatav selle sõnastusest, eesmärgist ja ülesehitusest (10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-402/03: Skov ja Bilka, EKL 2006, lk I-199, punkt 22 ja viidatud kohtupraktika).

21 Euroopa Kohus rõhutas, et direktiiv 85/374 näeb sellega reguleeritud küsimuste osas ette liikmesriikide õigus- ja haldusnormide täieliku ühtlustamise (eespool viidatud kohtuotsus Skov ja Bilka, punkt 23 ja viidatud kohtupraktika).

22 Euroopa Kohus on samuti leidnud, et direktiivi 85/374 artiklit 13, mille kohaselt direktiiv ei riiva ühtki õigust, mis kahjukannatajal võib olla tulenevalt lepingulist või lepinguvälist vastutust käsitlevast õigusaktist või käesoleva direktiivi teatavakstegemise hetkel kehtivast vastutuse kohaldamise erikorrast, ei saa tõlgendada nii, et liikmesriikidele on jäetud võimalus kehtestada nimetatud direktiivis ettenähtust erinev üldine tootevastutuse kohaldamise kord (eespool viidatud kohtuotsus Skov ja Bilka, punkt 39 ja viidatud kohtupraktika).

23 Lisaks leidis Euroopa Kohus, et direktiivi 85/374 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud kord ei välista muu lepingulise või lepinguvälise vastutuse korra kohaldamist, niivõrd kuivõrd see põhineb muudel alustel, nagu vastutus varjatud puuduste eest või süü (eespool viidatud kohtuotsus Skov ja Bilka, punkt 47 ja viidatud kohtupraktika).

24 Siiski oleks põhikohtuasjas käsitletava korra sarnane vastutuse kohaldamise kord vastuolus direktiiviga 85/374 üksnes juhul, kui selline kord kuuluks direktiivi kohaldamisalasse.

25 Kuigi direktiiv 85/374 näeb sellega reguleeritud küsimuste osas ette liikmesriikide õigus- ja haldusnormide täieliku ühtlustamise, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 21, nähtub direktiivi põhjendusest 18, et direktiivi eesmärk ei ole tootevastutuse valdkonna täielik ühtlustamine direktiiviga reguleerimata küsimustes.

26 Dalkia France, Ace Europe, Prantsuse valitsus ja Austria valitsus ning komisjon väidavad Euroopa Kohtule esitatud märkustes, et niisugune vastutuse kohaldamise kord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei kuulu direktiivi 85/374 kohaldamisalasse.

27 Direktiivi 85/374 sõnastusest ja ülesehitusest, eelkõige direktiivi artiklitest 1 ja 9 ning selle põhjendusest 9 tuleneb, et kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamine ei kuulu direktiiviga reguleeritud küsimuste hulka, mistõttu – nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 17 – ei kujuta selline kahju endast „kahju” direktiivi 85/374 artikli 1 tähenduses, nii nagu selle defineerib direktiivi artikkel 9.

28 Järelikult tuleb tõdeda, et kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamine ei kuulu direktiivi 85/374 kohaldamisalasse.

29 Sellist tõlgendust ei sea kahtluse alla asjaolu, et nähtuvalt direktiivi 85/374 põhjendusest 1 ja Euroopa Kohtu praktikast (25. aprilli 2002. aasta otsused kohtuasjades C-52/00: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2002, lk I-3827, punkt 17; C-154/00: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2002, lk I-3879, punkt 13, ja C-183/00: González Sánchez, EKL 2002, lk I-3901, punkt 26) on direktiivi eesmärk mitte üksnes ära hoida erinevusi tarbijate kaitstuses, vaid ka kaubandusettevõtjate vahel konkurentsimoonutuste ärahoidmine ja kaupade vaba liikumise soodustamine.

30 Miski direktiivi 85/374 sõnastuses ei võimalda järeldada, et piirates varale tekitatud kahju eest tulenevat vastutust eratarbimiseks või -kasutamiseks kavandatud varaga, kavatses ühenduse seadusandja – pidades silmas kaubandusettevõtjate vahel konkurentsimoonutuste ärahoidmise ja kaupade vaba liikumise soodustamise eesmärki – jätta liikmesriigid ilma pädevusest kehtestada kõnealuse direktiiviga sätestatud korrale vastav kord vastutuse kohaldamiseks kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju eest.

31 Kuna direktiiviga 85/374 läbi viidud ühtlustamine ei hõlma järelikult vastutust kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju eest, ei keela see direktiiv liikmesriigil näha ette vastutuse kohaldamise korda, mis vastab direktiiviga ette nähtud korrale.

32 Arvestades kõiki eeltoodud asjaolusid, tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et direktiivi 85/374 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui siseriiklikku õigust tõlgendatakse või väljakujunenud siseriiklikku kohtupraktikat kohaldatakse nii, et kahjukannataja võib nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses

kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist, kui nimetatud kahjukannataja tõendab pelgalt kahju olemasolu, toote puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.

Kohtukulud

33 Kuna põhikohtuasja pooltele on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta tuleb tõlgendada selliselt, et nimetatud direktiiviga ei ole vastuolus, kui siseriiklikku õigust tõlgendatakse või väljakujunenud siseriiklikku kohtupraktikat kohaldatakse nii, et kahjukannataja võib nõuda kutsealaseks tegevuseks kavandatud ja kutsetegevuses kasutatud varale tekitatud kahju hüvitamist, kui nimetatud kahjukannataja tõendab pelgalt kahju olemasolu, toote puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.

Allkirjad